

Plan

Energi- och klimatplan 2023–2028

Energi- och klimatplan 2023–2028

Ansvarig för dokumentet: Kansli- och utvecklingsenheten

Omfattar: Alla verksamheter inom Oskarshamns kommun

Informationsklass: Öppen

Publicering: Författningssamling

Beslutsinstans: Kommunstyrelsen

Fastställd: 2023-11-21

Reviderad:

Gäller från och med: 2023-12-05

Giltighetstid: 2023–2028

Ersätter: Energi och Klimatprogram 2016 – 2020, KS 2015/000284-19

Diarienummer: KS 2023/000764-6

Innehåll

Energi- och klimatplan 2023–2028	1
Inledning	4
Från globalt till lokalt	4
Globala mål - Agenda 2030	4
Nationella mål	5
Regionala mål	6
Lokala mål.....	6
Bakgrund	7
Genomförande, ansvar och uppföljning	8
Nuläge för energianvändning och klimatförändringar i Oskarshamn-	8
Andelen förnybar energi ökar.....	9
En större andel bibränsle har minskat koldioxidutsläppen.....	11
Klimatförändringarnas konsekvenser i Oskarshamn	13
Övergripande mål	14
Fyra prioriterade områden	14
Resor och transporter	15
Kommunens fordon idag.....	15
Delmål för resor och transporter	15
Åtgärder för resor och transporter	16
Bebyggelse.....	16
Energianvändning i kommunens fastigheter	17
Gatubelysning	18
Delmål för bebyggelse	18
Åtgärder för bebyggelse	18
Konsumtion och cirkulär ekonomi	19
Upphandling.....	20
Matsvinn.....	20
Delmål för konsumtion och cirkulär ekonomi.....	21
Åtgärder för konsumtion och cirkulär ekonomi	21
Klimatanpassning	21
Åtgärder för klimatanpassning	22
Nyckeltal	23
Ordlista	24

Inledning

Oskarshamns kommun ska i sin verksamhet göra det lätt att göra rätt och inspirera, uppmuntra och engagera företag, föreningar och invånare att minska sina klimatpåverkande utsläpp. Fossila bränslen ska inte användas till uppvärmning, resor eller transporter i kommunkoncernen och kommunen ska aktivt arbeta för att anpassa samhället efter ett förändrat klimat. Detta är avgörande för en hållbar utveckling och en god livskvalitet i kommunen, såväl som en viktig del i omställningen till ett mer klimatsmart sätt att leva.

Den här planen samlar kommunens energi- och klimatmål och åtgärder för att nå dem. Planen omfattar det fortsatta arbetet både för kommunen som organisation och för Oskarshamn som geografiskt område. Planen fokuserar på områden som är viktiga för att minska klimatpåverkan, effektivisera energianvändningen och anpassa samhället för ett förändrat klimat. Planen är en fortsättning och uppdatering av det arbete som tidigare fanns beslutat i Energi- och klimatprogram 2016–2020. Denna plan utgör kommunens gällande energiplan enligt Lagen om kommunal energiplanering (SFS 1977:439).

När begreppet fossilbränslefri kommun eller region används menas att det inte ska ske något nettoutsläpp av fossil koldioxid inom Oskarshamns kommun eller Kalmar läns geografiska gränser. 2014 beslutade kommunen att formellt ställa sig bakom det regionala målet Fossilbränslefri region 2030, även kallat NoOil, och att anta det som ett lokalt mål; fossilbränslefri kommun 2030. Det målet kvarstår.

Från globalt till lokalt

Globala mål - Agenda 2030

De globala målen, Agenda 2030, är en agenda för hållbar utveckling som antogs av världens stats- och regeringschefer i september 2015. Agendan består av 17 globala mål som syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. Agendans 17 mål hänger ihop och ska ses som en helhet i hållbarhetens tre dimensioner; social, miljömässig och ekonomisk. I arbetet med att ta fram mål och åtgärder för kommunens energi- och klimatarbete anses nedan utvalda åtta mål dock vara de som arbetet främst bidrar till att uppnå.¹

¹ Globala målen för hållbar utveckling, www.fn.se

Nationella mål

Sveriges miljömål

Sverige har 16 miljökvalitetsmål som beskriver det önskade läget som miljöarbetet ska leda till. Bland målen finns exempelvis begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö som ska bidra till det övergripande generationsmålet; *Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.*²

Sveriges energi- och klimatmål

- Senast år 2045 ska Sverige ha nettonollutsläpp, varav minst 85 procent av reduktionen av utsläpp ska ske i Sverige.
- Utsläppen för inrikes transporter exklusive inrikes flyg ska vara 70 procent lägre år 2030 jämfört med 2010.
- Energianvändningen ska vara 50 procent mer effektiv 2030 jämfört med 2005 (genom minskad energiintensitet).
- Elproduktionen ska år 2040 vara 100 procent fossilfri.³

Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige

Den nationella strategin för cirkulär ekonomi pekar ut inriktningen för omställningen till cirkulär produktion, konsumtion och affärsmodeller samt giftfria och cirkulära materialkretslopp. Visionen är: Ett samhälle där resurser används effektivt i giftfria cirkulära flöden och ersätter jungfruliga material.⁴

---

² Sveriges miljömål, www.sverigesmiljomal.se

³ Sveriges energi- och klimatmål, www.energimyndigheten.se

⁴ Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige, Regeringskansliet, Miljödepartementet 2020

Regionala mål

Klimat att växa i

Kalmar läns gemensamma utvecklingsstrategi Klimat att växa i har målet att skapa en hållbar regional utveckling, det vi arbetar med i Oskarshamn ska givetvis harmoniera med den regionala utvecklingsstrategin.⁵

Fossilbränslefri region 2030

Kalmar län har sedan år 2006 som mål att länet år 2030 ska vara en fossilbränslefri region. Handlingsprogrammet omfattar i första hand energi- och klimatpåverkan från energiförsörjning, transporter och arbetsmaskiner i länet.⁶

Regional handlingsplan för klimatanpassning

Den regionala handlingsplanen för klimatanpassning för Kalmar län (2020–2024) beskriver vilka effekter klimatförändringen förväntas få i länet samt övergripande inriktning för klimatanpassningsarbetet i länet.⁷

Lokala mål

Översiktsplanens hållbara utvecklingsstrategier

Kommunens översiktsplan som antogs i februari 2023 är en viktig grund för det fortsatta arbetet inom energi- och klimatområdet. Översiktsplanens 11 hållbara utvecklingsstrategier pekar ut en önskad riktning för en hållbar utveckling. Nedan hållbara utvecklingsstrategier, med tillhörande viljeinriktningar, ska särskilt genomsyra kommunens arbete inom energi- och klimatarbetet.

- **Vi vill växa smart i hållbara lägen (1)**
Vi ska förtäta, omvandla och utveckla bebyggelsen där det finns goda förutsättningar i form av service, vatten och avlopp, el och infrastruktur – fysisk som digital. Då kan befintlig struktur och investeringar utnyttjas effektivt och påverkan på våra naturresurser minskas.
- **Alltid nära till Oskarshamn (4)**
Vi ska som en viktig nod i Östersjön – vårt geografiska närområde – utveckla hamnens verksamhet och värna våra färjeförbindelser. Tillsammans med aktörer nationellt och i regionen ska vi arbeta för att stärka och utveckla våra vägar och järnvägar.
Vi planerar för en förstorad arbetsmarknadsregion med korta restider och hög

---

⁵ Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2030, <https://utveckling.regionkalmar.se/>

⁶ Fossilbränslefri region 2030, <https://utveckling.regionkalmar.se/>

⁷ Regional handlingsplan för klimatanpassning, www.lansstyrelsen.se/kalmar

punktlighet för både persontransporter och gods. Vi ska bidra till att minska transportsektorn klimatpåverkan och möjliggöra digital kommunikation i hela kommunen.

- **Vi ska växa i balans med naturen (5)**
Vi ska utveckla, stärka och bevara naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster och motverka klimatförändringarnas effekter. Vi brukar, utan att förbruka, kommunens mark- och vattenresurser med medvetenhet av vikten att bevara den biologiska mångfalden. Vi ska värna och skydda vattenresurser och skapa ytor för behandling av samhällets dagvatten. Vi ska inte ta mer jordbruks-, skogsbruks- och naturmark samt vattenområden i anspråk än vad som krävs för en hållbar utveckling.
- **Vi ska ta ansvar för energiförsörjningen i ett regionalt och nationellt perspektiv (6)**
Vi ska ge förutsättningar för att behålla och utveckla en hållbar el- och värmeproduktion. Vi skapar förutsättningar för en långsiktigt förnybar energiförsörjning genom en framsynt och hållbar planering. Våra ledord är smart, hållbar och innovativ utveckling.
- **Växande värde för Oskarshamns kommun (7)**
Kommunen ska vara med och skapa förutsättningar för en lokal, hållbar produktion och konsumtion av mat. Flera gröna, smarta näringar bidrar till en levande kommun och drar nytta av våra naturliga förutsättningar för en långsiktig livsmedelsförsörjning.

Bakgrund

I december 2022 ingick Oskarshamns kommun ett avtal med Energikontor syd att vara en del av projektet Own Your SECAP⁸. Projektet finansieras genom EU:s program för miljö- och klimatåtgärder; LIFE. Syftet med projektet är att de deltagande kommunerna ska ta fram en plan med åtgärder för sitt arbete för att bidra till de regionala och nationella målen inom energi- och klimatområdet. Genom avtalet får kommunen kostnadsfritt stöd från Energikontor syd i arbetet med att ta fram en sådan plan och genomföra åtgärder under 2023–2026. Under projektet tar kommunen också del av samverkan mellan kommuner och länder samt deltar i olika kompetenshöjande konferenser, workshops och utbildningar.

Arbetet med att ta fram planen har drivits i en arbetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar. Alla representanter har under framtagandet av planen förankrat arbetet i sina respektive förvaltningsledningar, med särskilt fokus på delmål och åtgärder. Under arbetets gång har avstämningar gjorts i verksamhetsledning och kommunstyrelsens arbetsutskott. Samverkan har skett med de kommunala bolagen Oskarshamn Energi AB, Smålandshamn AB och Byggebo AB. Dialog har förts med deltagande kommuner i projektet Own your SECAP, Region Kalmar län samt de kommunala bolagen.

---

⁸ SECAP - Sweden Energy and climate action plan

Genom en remissperiod under hösten 2023 har kommunens nämnder och styrelser samt de kommunala bolagen Byggebo AB, Oskarshamn Energi AB och Smålandshamn AB fått möjlighet att yttra sig.

Genomförande, ansvar och uppföljning

Kommunstyrelsen beslutar om planen och ansvarar för att den följs upp och utvärderas årligen. I planen finns nyckeltal för att följa den övergripande utvecklingen. Som bilagor finns en sammanställning av samtliga åtgärder för att dessa enkelt ska kunna urskiljas samt en rutin för energiledning. Kommunstyrelsen ansvarar för att planen revideras vid behov, dock minst en gång varje mandatperiod. Planen för energi och klimat är ett styrande dokument som ska beaktas i budgetprocessen.

Varje förvaltning ansvarar för att se över vilka föreslagna åtgärder som berör dem, och att ta in dessa i sin planering för att bidra till att målen nås. Det ska aktivt undersökas vilka möjligheter som finns för att finansiera åtgärder, exempelvis genom anslag och projektfinansiering från myndigheter, EU, med flera. Förvaltningarna och de kommunala bolagen ansvarar för att genomföra åtgärder och att bidra till uppföljningen av mål och åtgärder.

Medarbetare i Oskarshamns kommun kan, och ska, vara ambassadörer i omställningen till en mer hållbar energianvändning. I den mängd av olika yrkesroller som finns inom de kommunala verksamheterna kan vi nå många och uppmuntra till klimatsmarta val i vardagen. Även vid energi- och klimatrådgivning och kommunens tillsyn av verksamheter ska vi arbeta för att uppmuntra och inspirera medborgare och företag att göra bra val.

För att skapa samverkan och stödja arbetet ska en kommunal arbetsgrupp för genomförandet av energi- och klimatplanen med representanter från alla förvaltningar finnas. Arbetsgruppen möts fyra till fem gånger per år och stödjer och följer upp arbetet kontinuerligt.

Nuläge för energianvändning och klimatförändringar i Oskarshamn

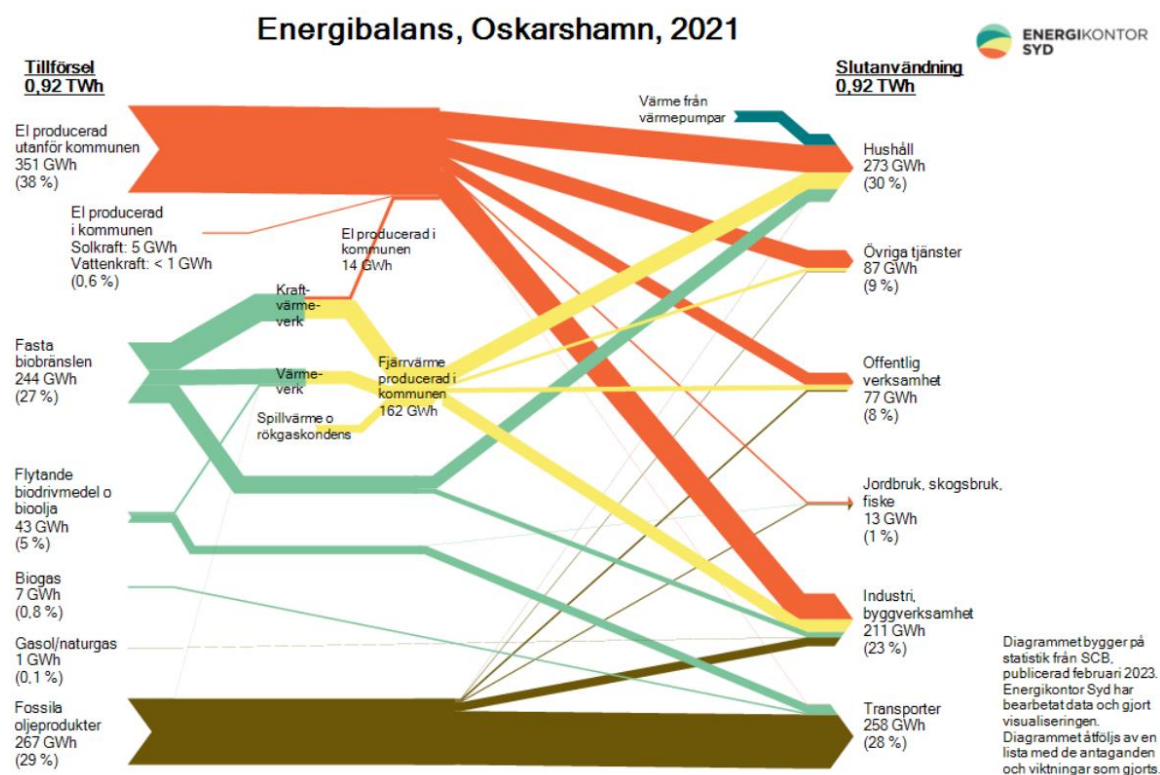
Nuläget för energianvändning som presenteras i text och diagram nedan är framtaget av Energikontor Syd. Syftet är att visa de stora dragen för energianvändningen i Oskarshamns kommun och hur de fördelar sig mellan energislag samt hur användningen fördelas mellan olika sektorer i samhället.

En översikt över energiflödena i kommunen som geografisk plats visas i diagrammet nedan (figur 1). Kärnkraftverket räknas som en nationell producent, och finns inte med i den lokala beskrivningen. Regionalt producerad förnybar el, såsom solkraft, vindkraft innanför territorialgränsen och vattenkraft räknas länet tillgodo.

Diagrammet i figur 1 beskriver storleken av olika energiflöden. De är framtagna dels med angivna kvantiteter (GWh), dels andelsmässigt (%). Tjockleken av flödena är proportionella mot storleken av flödena - ju tjockare linje, desto större flöde av energi. Av diagrammet framgår att det används mycket el i kommunen, och att det allra mesta är producerat utanför kommunens gränser. Bioenergianvändningen används främst vid värme- och kraftvärmeverken. Vidare framgår tydligt att transportsektorn använder den i särklass största andelen fossila bränslen.

Statistiken redovisar tillförsel, omvandling och slutanvändning i kommunen, inte till exempel energi som används för att producera varor utanför kommunen, trots att varan används i kommunen.

Figur 1. Diagram för år 2021 som visar energiflödena i Oskarshamns kommun (exkl. kärnkraftverket). Källa: Energikontor Syd.

Andelen förnybar energi ökar

I Oskarshamn användes under år 2021 totalt 920 GWh energi i olika former. Den totala årliga energianvändningen i Oskarshamn ligger ganska konstant sedan 90-talet, med undantag för en del jämförelsevis kalla vintrar, till exempel 2010 och 2021 (se figur 2).

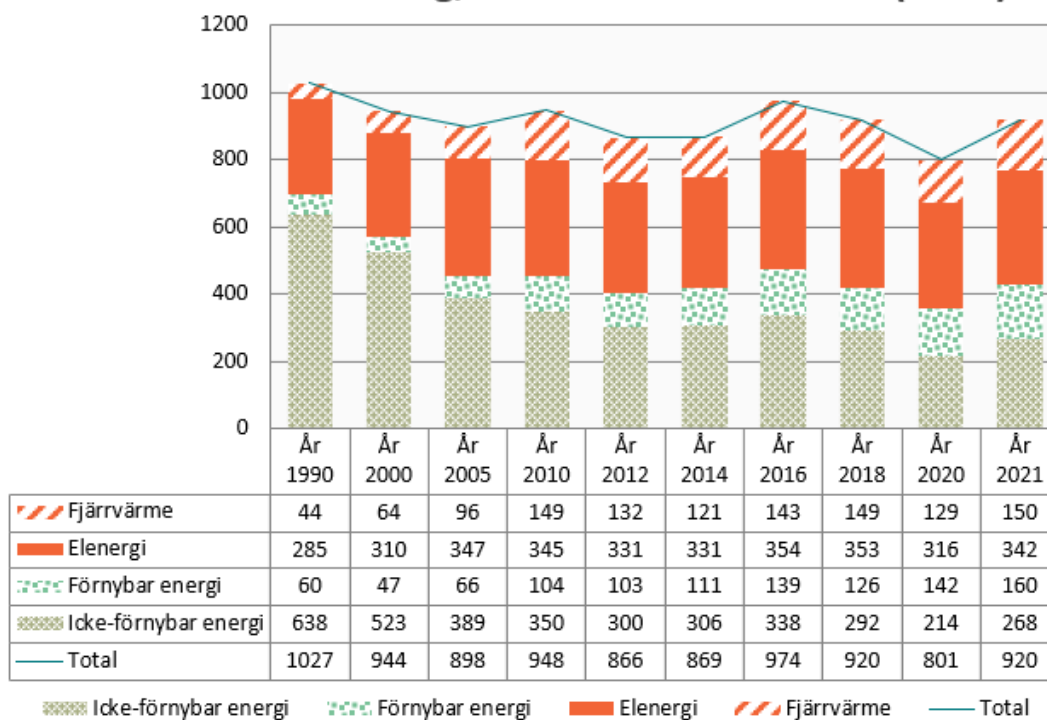
All tillförd energi kan delas upp i förnybar - och icke förnybar energi. Den icke förnybara energin delas ofta i sin tur upp i fossil energi och energi från kärnkraft. En del av energin omvandlas sedan till el eller fjärrvärme. I figur 2 visas typen av energi som används av olika användare i kommunen. Tillförd energi till el och fjärrvärme består av en mix av förnybar och

icke-förnybar energi. Generellt har den tillförda energin för båda dessa omvandlingar kommit att innehålla alltmer förnybar energi över tid. Enligt figuren framgår de två trenderna tydligt, att andelen förnybar energi ökar över tid, och att andelen icke-förnybar energi på motsvarande sätt minskar. Andelen förnybart i energimixen har ökat påtagligt sedan 90-talet då andelen var cirka 35 procent till runt 60 procent år 2021. Andelen fossil energi som används är strax under 30 procent och de resterande drygt tio procenten energi som används kommer från kärnkraft.

Sedan 1990 har tillförd fossil energi mer än halverats. För fjärrvärmeproduktionen i kommunen användes i princip inget fossilt bränsle år 2021.

Som framgår av energibalansdiagrammet i Figur 1, är det transportsektorn som använder mest fossila bränslen. Även i industrisektorn återstår en betydande mängd fossila bränslen. Inom de andra sektorerna är omställningen till förnybart i allt väsentligt redan genomförd.

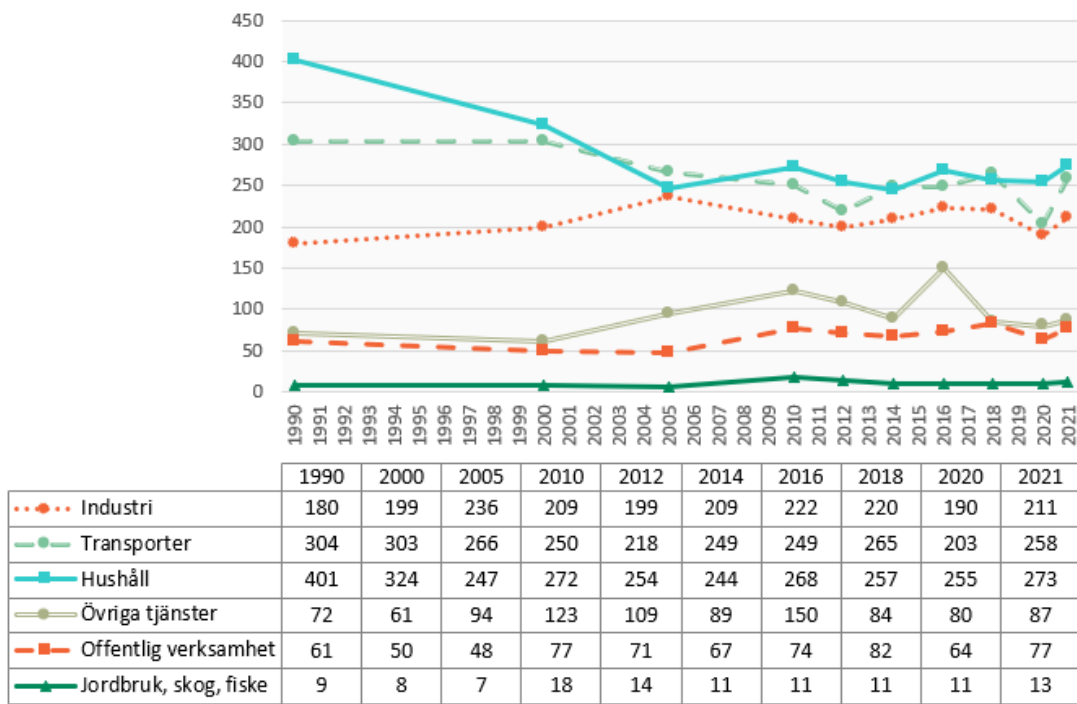
Slutanvändning, Oskarshamns kommun (GWh)

Figur 2. Energianvändningens utveckling i Oskarshamns kommun 1990-2021. Källa: Energikontor Syd.

I figur 3 redovisas hur energianvändningen ser ut i respektive sektor i Oskarshamns kommun. Där framgår det att trenden är minskande för hushåll och transporter medan industrin och de andra sektorerna håller en relativt jämn nivå över tid. I siffrorna ingår alla energislag. Mixen mellan förnybart och fossilt ser mycket olika ut inom olika sektorer, som framgår av diagrammet i figur 1.

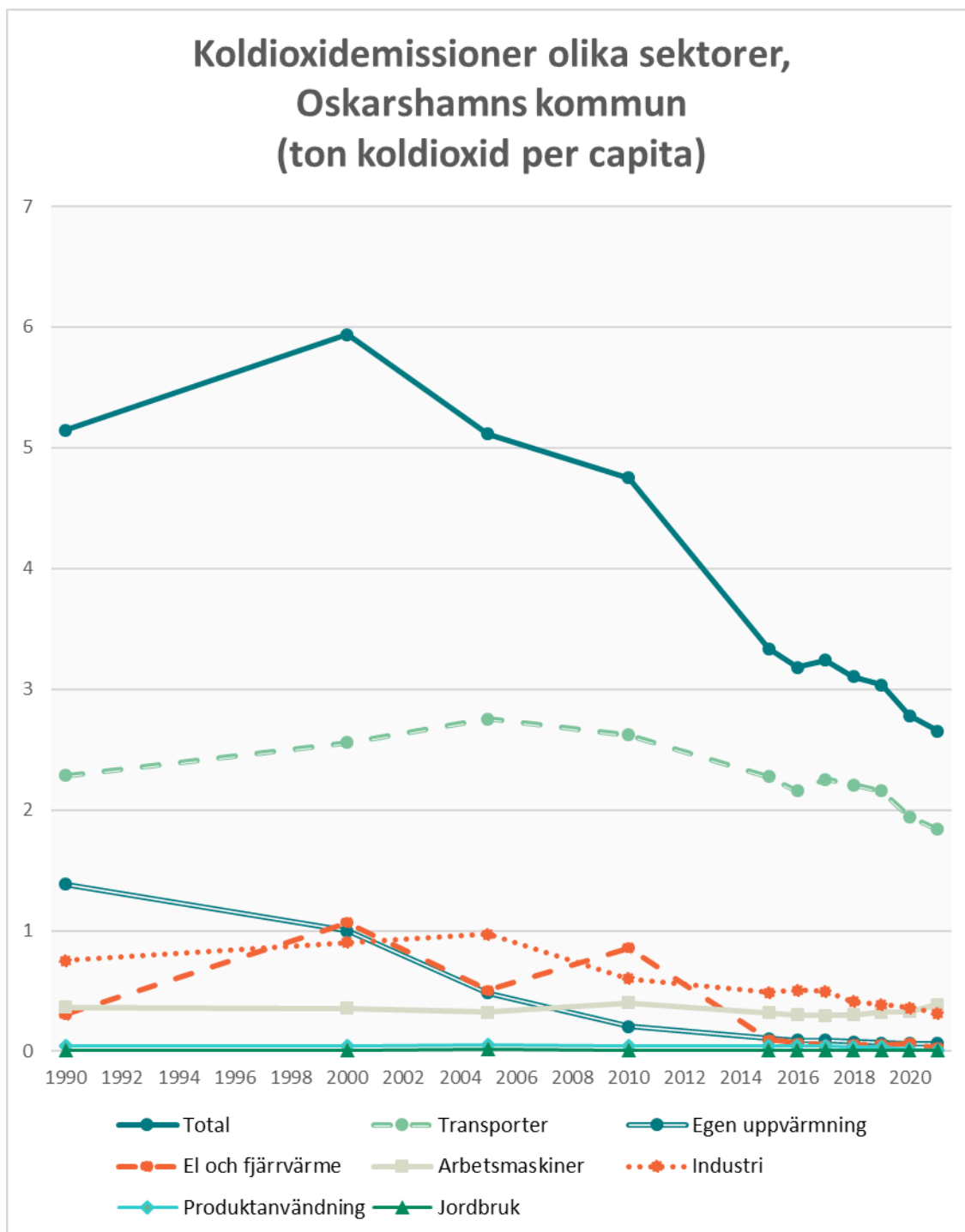
Energianvändning olika samhällssektorer, Oskarshamns kommun (GWh)

Figur 3. Sektorsvis energianvändning i Oskarshamns kommun för 1990-2021. Källa: Energikontor Syd.

En större andel biobränsle har minskat koldioxidutsläppen

Koldioxidutsläppen i kommunen som är kopplade till fossil förbränning har ungefär halverats sedan 90-talet. Se figur 4. Viktiga förklaringar till detta är att el – och fjärrvärmeproduktionen sker i stort sett utan fossil förbränning numera. Den stora förändringen är i hushållssektorn där utfasningen av oljepannor är en viktig förklaring till minskade utsläpp. Transporternas koldioxidutsläpp visar en positiv trend under senare år, detta trots att trafiken har ökat. Förklaringen är låginblandning av förnybara bränslen i fossila drivmedel, tillsammans med en ökad elektrifiering. Huvuddelen av utsläpp från transportsektorn kommer från personbilar och tunga fordon. I dessa siffror räknas bara de utsläpp som sker direkt i kommunen, på samma sätt som med energistatistiken. Det innebär att utsläpp på grund av produktion av varor som produceras någon annanstans, men som konsumeras här, inte räknas med.

Figur 4. Sektorsvisa utsläpp av koldioxid kopplade till energi i Oskarshamns kommun från år 1990 till 2021. Data kommer från Nationella emissionsdatabasen och sammanställd av Energikontor Syd.

Klimatförändringarnas konsekvenser i Oskarshamn

Utsläpp av koldioxid genom förbränning av fossila bränslen är den viktigaste orsaken till klimatets nuvarande förändring. Men även markanvändning, främst skogsavverkning, bidrar. Koncentrationen av koldioxid är idag runt 50 procent högre jämfört med förindustriell tid. De utsläpp som redan skett och de som sker idag kommer att få och har redan fått konsekvenser för klimatet.⁹ Det står klart att klimatet håller på att förändras utöver en naturlig variation, nationellt såväl som globalt. Den globala medeltemperaturen för 2020 var 1,2 grader varmare jämfört med perioden 1850–1900, i klimatsammanhang betraktas detta som en stor och snabb ökning.¹⁰

Ett förändrat klimat med stigande medeltemperatur, ökad och mer intensiv nederbörd, förhöjda vattennivåer i sjöar och hav och förändrade flöden i vattendragen medför negativa och kostsamma konsekvenser för samhället. Redan idag kan skyfall inträffa men såväl frekvensen som regnmängderna förväntas att öka. Värmeböljor kommer att inträffa oftare och bli mer långvariga.

Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Detta innefattar placering och utformning av verksamheter och bebyggelse utifrån förväntade klimatförhållanden. Det finns många olika åtgärder som kan vidtas som berör grönsstruktur, dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader, skydd mot översvämningar med mera.

I kommunens översiktsplan konstateras att Oskarshamns kommun ligger i det torraste och varmaste området i Sverige. I ett förändrat klimat så ökar medeltemperaturen under året med 1–2 grader på kort sikt och 3–5 grader till seklets slut. Totalt sett förväntas i området mer nederbörd i, men den kommer ojämnt spridd över året. När det regnar på sommaren väntas skyfall inträffa oftare. Snabbare avrinning och hög avdunstning tillsammans med längre växtsäsonger ger ännu mindre nettonederbörd.

För Oskarshamns kommun är det ur ett klimatanpassningsperspektiv av stor vikt att förebygga uttorkning och vattenbrist. Vattenfördröjande och temperaturreglerande ekosystemtjänster såsom våtmarker och skuggande vegetation kan i ett framtida klimat få en ökad betydelse för att mildra de negativa konsekvenserna av extrema väderhändelser och högre medeltemperatur.

---

⁹ Klimatförändringar, Naturvårdsverket. www.naturvardsverket.se

¹⁰ Klimat, SMHI. www.smhi.se

Övergripande mål

Det övergripande målet för kommunen inom energi- och klimatområdet kvarstår sedan kommunens tidigare plan för energi- och klimat och är kopplat till det regionala målet om en fossilbränslefri region 2030.

År 2030 är Oskarshamn en kommun utan nettoutsläpp av fossil koldioxid och del av en fossilbränslefri region.

År 2030 är Oskarshamns kommun en plats som står robust inför klimatförändringarna.

Mer konkret innebär detta att vi ska uppnå delmålen att;

- minska utsläppen av fossil koldioxid i Oskarshamns kommun från 2020 års 2,8 ton per capita till 2,0 ton per capita år 2026, för att sedan 2030 nå nollvisionen och-
- minska användningen av energi från fossila bränslen i Oskarshamns kommun från 2021 års nivå på 10 MWh/capita till 6 MWh per capita år 2026, för att sedan 2030 nå nollvisionen.

Dessa blir övergripande nyckeltal för att följa utvecklingen.

Fyra prioriterade områden

För att nå det övergripande målet har fyra områden identifierats som särskilt viktiga att arbeta med:

- resor och transporter
- bebyggelse
- konsumtion och cirkulär ekonomi
- klimatanpassning.

Resor och transporter

“Kommunen ska stödja hållbara transporter, genom att i den fysiska planeringen verka för laddinfrastruktur och drivmedelsförsörjning i strategiska lägen för nästa generations förnybara bränslen”

Viljeinriktning 4.1 översiktsplan

Transporter står för ungefär 80 procent av utsläppen av koldioxid och är därför ett prioriterat område att arbeta med för att uppnå planens övergripande mål. Det är viktigt att minska biltrafiken och överföra kortare resor till exempelvis cykel och gång, liksom att ersätta fossila bränslen som bensin och diesel med icke fossila bränslen. Den fysiska planeringen av trafiken ska inkludera alla trafikslag, och tillgodose att olika trafikslag fyller sin uppgift på rätt plats. Genom regional samverkan ska Oskarshamn bidra till utvecklingen av hållbara transporter och en samhällsutveckling som ger god tillgänglighet och minskade transportbehov.

Oskarshamns kommun kan arbeta för energisnåla och klimatsmarta transporter, till exempel genom att planera och förbättra infrastrukturen, och förbättra förutsättningarna för kommuninvånarna att resa klimatsmart både inom kommunen och över kommungränsen. I rollen som beställare kan kommunen skapa behov av fossilbränslefria lösningar genom sina val av fordon.

Ett aktivt arbete för mer hållbara resor och transporter bidrar till att uppfylla de globala målen 11 och 13, ”hållbara städer och samhällen” samt ”bekämpa klimatförändringarna”. Arbetet bidrar även till att uppfylla det nationella målet om att utsläppen för inrikes transporter exklusive inrikes flyg ska vara 70 procent lägre år 2030 jämfört med 2010.

Kommunens fordon idag

Kommunen hade 182 lätta fordon 2022. Av dessa drevs 91 procent med fossilfria bränslealternativ:

- Biogas – 53 procent
- HVO – 20 procent
- El – 18 procent

Övriga nio procent var dieseldrivna fordon. I statistiken finns inte utrycknings-, utbildnings- eller tunga fordon med.

Delmål för resor och transporter

- År 2026 ska förutsättningar finnas, i form av laddinfrastruktur, så att samtliga av kommunens verksamheter som kräver persontransporter med bil kan gå över till elbil. År 2028 ska andelen elbilar i kommunkoncernens fordonsflotta vara fördubblat jämfört med 2023 års nivå på 18 procent.
- Vid inköp av specialfordon ska klimatsmarta alternativ beaktas och om möjligt väljas.
- År 2026 ska medarbetarnas resvanor till och från arbetet systematiskt kartläggas.

- Samtliga upphandlade person- och godstransporter (exempelvis mattransporter och skolskjuts) ska, där så ännu inte är fallet, ruttoptimeras och ske med fossilfria drivmedel. När nya avtal upprättas med entreprenörer ska krav ställas på fossilfria drivmedel, detta gäller för såväl resor och transporter som för arbetsmaskiner.
- Det ska 2028 finnas tillgång till publika laddplatser för elbilar i samtliga av kommunens bygder; Påskallabygden, Bockarabygden, Kristdalabygden och Misterhultsbygden.

Åtgärder för resor och transporter

- Laddplatser för kommunens egna fordon ska vid behov färdigställas i kommunkoncernens egna fastigheter samt i de som hyrs.
- Möjligheten att erbjuda samtliga medarbetare årskort för resor med KLT som en löneförmån ska utredas och införas om det visar sig finnas förutsättningar.
- Oskarshamns kommuns cykelplan ska revideras utifrån ett "hela resan perspektiv" för att ytterligare främja hållbara resvanor.
- En elektrifieringsstrategi ska tas fram.
- Oskarshamns kommun ska informera om och verka för att företag och organisationer i kommunen tar del av medel och satsningar för utveckling av hållbara resor och transporter, exempelvis Klimatklivet.
- Optimering av matportionsleveranser i hemtjänst ska göras i syfte att minska transporter kopplade till detta.
- Ett brett utbud av cyklar ska fortsatt erbjudas som löneförmån till samtliga anställda.
- Kommunikativa insatser för att kommunens resepolicy ska vara känd och följas ska genomföras årligen. Uppföljning av respektive förvaltnings resor ska göras årligen.

Bebyggelse

"Oskarshamns kommun ska vara ett föredöme när det kommer till offentliga miljöer och byggnader genom att bland annat visa på fördelar och vinster med att bygga energieffektivt, minimera energianvändningen och tillämpa hållbara lösningar."
Viljeinriktning 1.4 översiktsplan

En hållbar stadsutveckling och ett hållbart byggande är viktigt för Oskarshamns kommun. För att bebyggelsen ska vara hållbar behöver kommunen ta hänsyn till många olika intressen, till exempel befolkningsutveckling, ekologi, ekonomi, sociala aspekter, energianvändning och anpassning till framtidens klimat.

Översiktsplanen och detaljplaner är viktiga kommunala styrmedel för att nå energi- och klimatmålen. Ett helhetsperspektiv är viktigt i samhällsplaneringen för att lösa behoven av avfallshantering, vattenrening, transporter, energiförsörjning och så vidare.

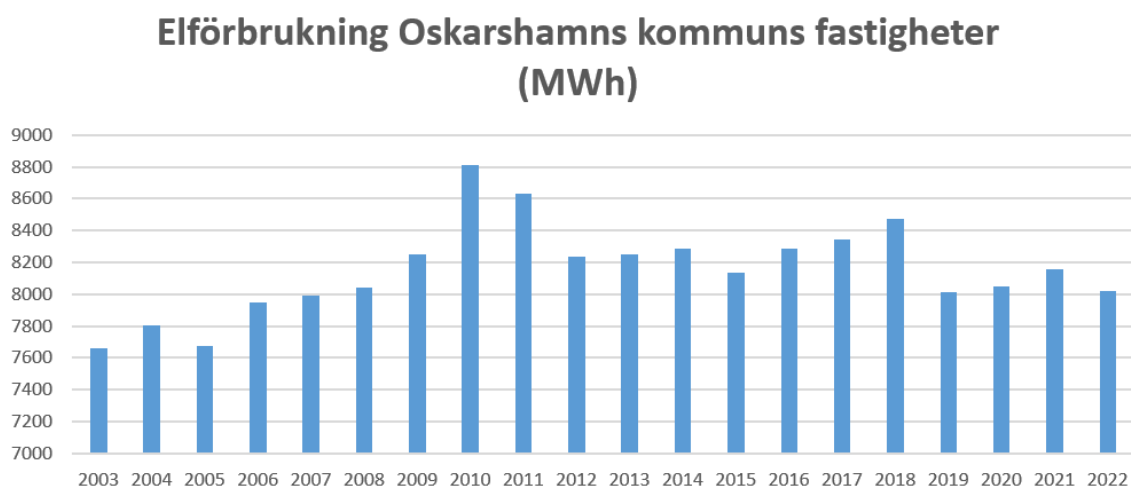
Som fastighetsägare har Oskarshamns kommun stor möjlighet att påverka sin energianvändning genom tekniska åtgärder, till exempel inom ventilation, uppvärmning, isolering, belysning och underhåll. Där kommunorganisationen är hyresgäst finns det möjlighet att minska energianvändningen genom dialog med hyresvärderna, och genom

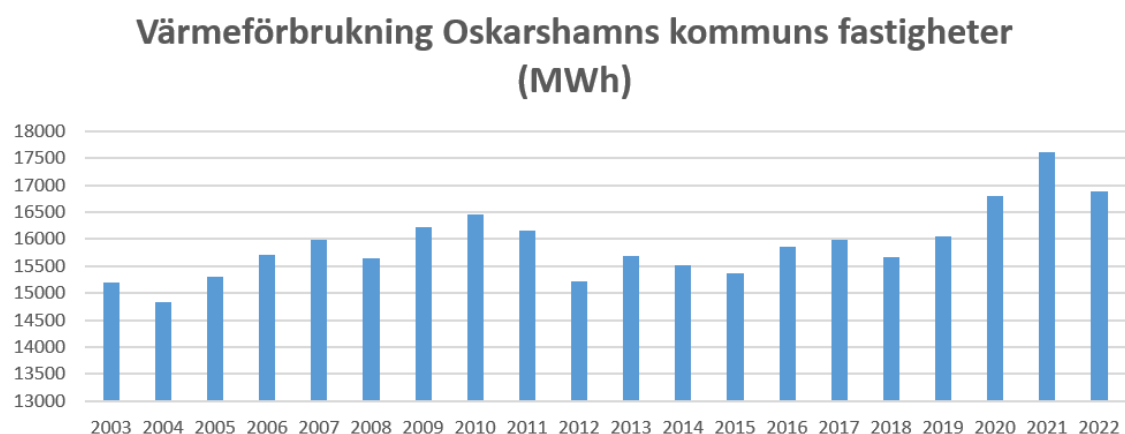
beteendepåverkan. Genom att välja att köpa fossilfri el och uppvärmning med fossilfri energi kan kommunen nå en hållbar energianvändning. Vid om- och nybyggnation i kommunens egna fastigheter bör hög energiprestanda eftersträvas. När kommunen skriver exploateringsavtal bör det föras en dialog om hur man kan tillgodose en utveckling med hållbara och energieffektiva byggnader.

När ett systematiskt och aktivt arbete förs i kommunen för att minska energianvändningen och gå ifrån fossila bränslen bidrar det till målet om en fossilbränslefri region 2030 samt till de globala målen 7 och 13, Hållbar energi för alla och Bekämpa klimatförändringarna.

Energianvändning i kommunens fastigheter

Figur 5 Elförbrukning i Oskarshamns kommuns fastigheter, 2003–2022

Figur 6 Värmeförbrukning i Oskarshamns kommuns fastigheter, 2003–2022

Uppvärmningssätt Oskarshamns kommuns fastigheter (MWh)

Figur 7 Uppvärmning av Oskarshamns kommuns fastigheter fördelat på uppvärmningssätt, 2003-2022

Gatubelysning

I Oskarshamns kommun finns cirka 8000 gatubelysningsarmaturer, av dessa är cirka 1000 konverterade till LED-teknik. År 2022 var förbrukningen för samtliga cirka 2 900 000 kWh/år. Genom att arbeta med smart belysning och gå över till LED-teknik kan stora besparingar i energianvändning göras.

Delmål för bebyggelse

- Oskarshamns kommun förbrukade år 2022, 15 951 MWh energi för uppvärmning av egna fastigheter. Förbrukningen av energi för uppvärmning av egna fastigheter ska från 2022 års nivå minska med åtta procent till 2026 och ytterligare åtta procent till 2030.
- Oskarshamns kommun köpte år 2022 in 8 044 926 kWh el för egna fastigheter. Detta ska från 2022 års nivå minska fem procent till 2026 och ytterligare fem procent till 2030.
- År 2028 ska inget fossilt bränsle användas för uppvärmning av kommunens egna fastigheter.
- 2028 ska förbrukning av el för gatu- och utomhusbelysning ha minskat med 50 procent jämfört med 2022 års förbrukning som var cirka 2 900 000 kWh.
- Egen produktion av förnybar energi ska öka. År 2022 producerades 67,5 MWh.

Åtgärder för bebyggelse

- Ett energiledningssystem ska utvecklas och ha implementerats till 2024 för att systematisera, prioritera och skapa tydlighet i energieffektiviseringsåtgärder för kommunens fastigheter.

- Oskarshamns kommun ska implementera riktlinjer för energi, klimat och miljö i ny- och ombyggnation av kommunens fastigheter och offentliga miljöer. Riktlinjer ska vara klara 2026.
- Styrningen av uppvärmningen i kommunens fastigheter ska driftoptimeras och det ska göras regelbundna mätningar av temperaturen.
- Säkrings- och effektabonnemang ska inventeras och abonnemang ska anpassas efter de behov som konstateras. Inventeringen ska vara klar 2025.
- LED-belysning med smart styrning ska sättas i sporthallar och övriga skollokaler och utbytet ska vara klart 2028.
- Installera solceller på lämpliga fastigheter under åren 2023–2026, investeringsmedel finns avsatt motsvarande en miljon per år.
- Information om energisparbeteende ska genomföras minst fyra gånger per år till tydligt definierade målgrupper. Kommunens instagram, facebook och webbsida används exempelvis som informationskanaler.
- En prioriteringsordning ska tas fram för att fasa ut användandet av eldningsolja. Utfasning ska ske genom att konvertera teknik och byta bränsle.
- Befintlig gatu- och utomhusbelysning byts ut till LED-belysning.
- Befintliga nätverk för fastighetsägare som samordnas av kommunen och de kommunala bolagen nyttjas för att samverka kring energi- och klimatfrågor årligen.
- Energi- och klimatrådgivare ska även i fortsättningen finnas till stöd för samtliga hushåll, föreningar, organisationer samt små och medelstora företag.

Konsumtion och cirkulär ekonomi

”En cirkulär ekonomi är ett verktyg för att minska samhällets resursanvändning och den miljöpåverkan som följer av denna. Genom ett mer resurseffektivt nyttjande av materialen i respektive cykel kan deras livslängd och ekonomiska värde öka, samtidigt som uttaget av ny råvara och deponeringen av avfall minskar.”

Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige¹¹

Varor och tjänster påverkar klimatet under hela dess livscykel, från utvinning av råvara till avfallshantering.

I Oskarshamns kommun slängdes cirka 573 kilo hushållsavfall per person 2021. Det är en siffra som placerar kommunen bland den tredjedel kommuner i Sverige som har mest avfall per person. Enligt den svenska miljöbalken och avfallshierarkin som illustreras i avfallstrappan (figur 8) nedan ska avfall i första hand förebyggas och om det uppstår ska det behandlas på det sätt som bäst skyddar människors hälsa och miljön.

Offentlig sektor, däribland Sveriges kommuner, upphandlar varor och tjänster för omkring 700 miljarder kronor om året. Omsatt i utsläpp innebär detta runt 23,5 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2019. Exakta jämförelser är svåra att göra inom området, men

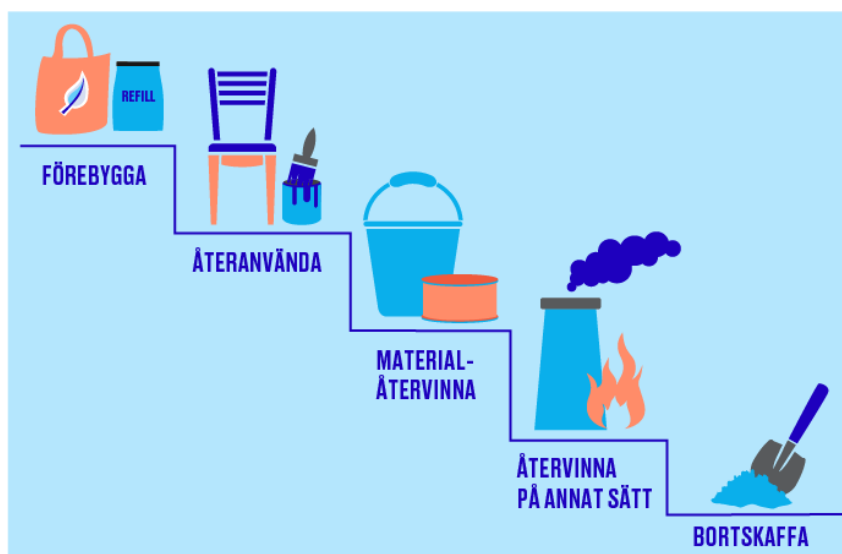
---

¹¹ Cirkulär ekonomi – strategi för omställningen i Sverige, Miljödepartementet 2020. Sid.8

utsläppen från det offentliga uppskattas utgöra runt en tredjedel av den totala klimatpåverkan till följd av svensk konsumtion.¹²

Att lokalt i kommunerna använda upphandlingen som ett verktyg är en av nycklarna till att uppnå det globala målet 12 om hållbar konsumtion och produktion och därmed även nationellt uppsatta mål för miljö och klimat.

Genom information och rådgivning till allmänhet, företag och föreningar kan kommunen även underlätta för och uppmuntra invånarna att förändra sina konsumtionsmönster.

Figur 8. Avfallstrappan. Källa SCB.

Upphandling

Oskarshamns kommun ingår i en gemensam inköpscentral tillsammans med kommunerna Hultsfred, Högsby, Mönsterås, Vimmerby och Västervik. Upphandlingspolicyn anger att: "Kommunerna ska verka för en god livsmiljö och en långsiktig hållbar utveckling genom att välja varor, tjänster och entreprenader som är miljöanpassade både med avseende på den yttre miljön och på arbetsmiljön samt tar hänsyn till sociala/etiska krav." I dagsläget görs inte några centrala uppföljningar av hur kommunerna arbetar med hållbarhetskriterier vid upphandling.

Matsvinn

Oskarshamns kommuns kostverksamhet började mäta matsvinn år 2017. Mätningar görs varje dag vid alla större skolor och förskolor. Matsvinnet var i snitt 19 g/portion under 2022, vilket är en liten minskning från 20 g/portion 2019.

---

¹² Miljöpåverkan från offentliga inköp, Upphandlingsmyndigheten. www.upphandlingsmyndigheten.se

Delmål för konsumtion och cirkulär ekonomi

- År 2025 ska matsvinnet i kommunens kostverksamhet i förkola och skola ha minskat med 10 procent jämfört med 2022 års 19g/portion. Till år 2026 ska minskningen vara 13 procent.
- 2026 ska samtliga beställare i Oskarshamns kommun ha fått ökad kunskap om cirkulär ekonomi och hållbar upphandling samt de verktyg som finns att använda.
- 2026 ska samtliga medarbetare ha fått ökad kunskap om och förståelse för hållbar konsumtion och hur det kan tillämpas i olika verksamheter.

Åtgärder för konsumtion och cirkulär ekonomi

- Kommunen ska delta i arbetet med att ta fram en gemensam handlingsplan för minskat kommunalt avfall i Kretslopps Sydost samverkansgrupp, i syfte att ta fram åtgärder för hur vi som verksamhet kan minska vårt avfall.
- Kommunikativa insatser ska göras löpande, internt och externt, för att minska konsumtion, öka återbruk och återvinning.

Klimatanpassning

”Kommunen ska vid exploatering och större markanspråk kompensera för eventuella ekosystemtjänster genom åtgärder som exempelvis trädplantering, gröna tak eller dammar.”

Viljeinriktning 5.2, Översiktsplan

En kommun ansvarar för en mängd funktioner och service som påverkas av ett varmare klimat. Alla dessa verksamheter behöver anpassas till pågående klimatförändringar. Hänsyn behöver tas till såväl långsamma klimatförlopp, exempelvis stigande havsnivå, förändrade vegetationszoner och förändringar i årstidernas längd som till ändringar i enskilda väderhändelser som värmeböljor och skyfall.

Genom att tillvarata naturens förmåga att hantera negativa klimateffekter får vi lösningar som bidrar till ett robust och motståndskraftigt samhälle, och stärker biologisk mångfald och god folkhälsa. Det kan exempelvis handla om att bevara och tillskapa grönstruktur, arbeta vattenbesparande och -fördröjande samt arbeta för att skapa skugga och svalka.

I samhällsplaneringen för Oskarshamns kommun finns idag tillgång till skyfallsanalys, en detaljerad skyfallsmodellering och höjdmödel. Områden med höjd ras- och skredrisk finns identifierade. Ett förändrat klimat och klimatanpassning beaktas vid planering av nya områden, såväl för verksamheter som för industri och bostäder.

Delmål för klimatanpassning

- Oskarshamns kommun ska bygga och planera på ett långsiktigt hållbart sätt för att stå rustade inför ett förändrat klimat. Vi ska arbeta systematiskt med klimatanpassning och integrera frågan i kommunens olika delar.

Åtgärder för klimatanpassning

- Ett förvaltningsövergripande beslutsunderlag ska tas fram för vilka utpekade områden i dagvattenplanen som kommunen ska prioritera för åtgärder i syfte att minska översvämningsrisker vid kraftiga regn och klara av utsläppskrav för dagvatten.
- Förslag ska tas fram på lämpliga investeringar för tekniskt vatten, det vill säga renat avloppsvatten, så att exempelvis spolbilar kan använda tekniskt vatten till att spola avloppsnätet.
- Lämpliga platser ska identifieras för att återskapa tidigare våtmarker i syfte att behålla och fördröja vatten i landskapet.
- Kommunikationskampanjer ska genomföras årligen för att öka kunskapen om hur hushåll och organisationer kan spara vatten.

Nyckeltal

Följande nyckeltal ska användas för att följa upp utvecklingen framåt. Vissa av nyckeltalen kan följas per år medan vissa siffror har ett eftersläp på två år från källorna.

- Användning av energi från fossila källor, MWh/capita för Oskarshamn som geografisk plats. Följs upp årligen med eftersläp på två år i statistiken.
- Koldioxidutsläpp per kommuninvånare och år (ton CO₂ per capita och år) Följs upp årligen med eftersläp på två år i statistiken.
- Andel fossilfria fordon i kommunens fordonsflotta, samt av dessa antal elbilar, biogasbilar och andra fossilfria fordonsalternativ.
- Förbrukning av el för egna fastigheter.
- Förbrukning av el för uppvärmning av egna fastigheter.
- Andel gatubelysning som är konverterad till LED-teknik.
- Matsvinn, gram per portion.
- Producerad el i den kommunala organisationen.
- Hushållsavfall, kilo per invånare.

Ordlista

Begrepp	Förklaring
Cirkulär ekonomi	Med cirkulär ekonomi, eller kretsloppsekonomi, menas en ekonomisk modell som bygger på ett kretslopp snarare än en linjär process. Det handlar alltså om att företag, organisationer och hela samhällen ska utforma produkter, tjänster och affärsmodeller som är hållbara. Det kan innebära att från början designa med återanvändning, nedbrytbarhet och återskapande i åtanke, att använda energi från förnybara källor och att arbeta för att avfall i ett system kan bli näring åt ett annat.
Fossilbränslefri kommun/ region 2030	När begreppet fossilbränslefri kommun eller region används menas att det inte ska ske några nettoutsläpp av koldioxid inom Oskarshamns kommun eller Kalmar läns geografiska område. Detta innebär att vi fortfarande kan använda ett antal kWh fossil energi någonstans i länet, om vi samtidigt producerar ett överskott av förnybar energi (från exempelvis vindkraft och biobränslen) någon annanstans i energisystemet.
Fossila bränslen	Se fossil koldioxid
Fossil koldioxid	Koldioxid är en växthusgas som frigörs vid förbränning. Vid förbränning av fossila bränslen som olja, kol och naturgas frigörs "fossil koldioxid" som varit bunden i marken under lång tid. Då den släpps ut i atmosfären påverkas det globala klimatsystemet, vilket bidrar till klimatförändringar.
Förnybar energi	Förnybar energi kommer från källor som kan förnyas i lika snabb takt som de används. Exempel på förnybar energi är vattenkraft, vindkraft, solenergi och bioenergi. Bioenergi är energi som framställs av biomassa som till exempel matavfall, slaktavfall, gödsel och växtdelar av olika slag. Eftersom biomassa kontinuerligt nybildas är bioenergi en förnybar energikälla.
Klimatneutral	Begreppet klimatneutral ska tolkas enligt FN:s definition, det vill säga att reducera klimatpåverkan så mycket som möjligt, och använda kompensation för resterande utsläpp
Köpt energi	Begreppet innefattar den energi som tillförs utifrån, exempelvis el, fjärrvärme, olja, diesel. Energi som produceras lokalt på en fastighet, exempelvis från solfångare eller solceller räknas inte.
"No Oil 2030"	se Fossilbränslefri region 2030